

Riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd år 2018

Antagna av kommunstyrelsen 2017-12-18, § 451

REGISTER

RIKTLINJER FÖR FÖRSÖRJNINGSTÖD OCH EKONOMISKT BISTÅND	3	FÖRSÖRJNINGSTÖD	14
Allmänna regler	4	Arbetslöshetskassa	17
Arbets sökande	9	Arbetsresor	17
Barnrättsperspektiv	4	Boende	15
Brottsoffer	5	Boende unga vuxna	16
EG-rättslig grund	10	Faktisk del 4:1 § SoL	15
Företagare	10	Försörjn.stöd och livsföring i övrigt	14
Ideella skadestånd	12	Hemförsäkring	17
Inkomst- och beräkningsperiod	7	Hushållsel	17
Jobbstimulans	8		
Kommunens yttersta ansvar	6		
Kvalitet	5	LIVSFÖRING I ÖVRIGT	18
Kvarboende vuxet barn med inkomst	8	Avgift för barnomsorg	19
Kvarboende vuxet barn utan inkomst	8	Avgift för äldre-/handikappomsorg	20
Kvarskatt/överskjutande skatt	11	Barns hälsa	18
Riksnormen	3	Begravningskostnad	20
Rätt till försörjningsstöd och aktivitet	6	Fickpengar	20
Sammanboende/gemensamt boende	9	Flyttkostnad	20
Studerande	10	Glasögon	18
Underhållsskyldighet	11	Hemutrustning	18
Utländsk medborgare	11	Kosttillägg	20
Återkrav av ekonomiskt bistånd	11	Läkarvård och medicin	18
		Skulder	20
		Spädbarnsutrustning	19
TILLGÅNGAR	12	Tandvård	18
Barn och ungdomar	12	Umgängesbarn	19
Fastighet/bostadsrätt	13		
Fordon	13		
Vuxna	12	VILLKORAT BISTÅND	21
Övriga	13	Kompetenshöjande insatser	21

VÄSTERVIKS KOMMUN

Kommunstyrelsen

RIKTLINJER FÖR FÖRSÖRJNINGSTÖD OCH EKONOMISKT BISTÅND 2018

Enligt socialtjänstlagen ska kommunen på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet. Det är den enskilde som i första hand har ansvar för sitt liv. Kommunens uppgift är att förstärka och komplettera människors egna resurser.

Ekonomiskt bistånd ska utgöra ett sista skyddsnät inom välfärdssystemet. Det ska vara ett komplement till socialförsäkringarna och utgå när de generella stödformerna inte är tillräckliga eller inte kan utgå.

Rätten till ekonomiskt bistånd bygger ytterst på en individuell behovsbedömning vilket innebär att det i varje enskilt fall görs en bedömning av hjälpbehovet och omfattningen av detta. Bedömningen ska präglas av ett helhetsperspektiv på den enskildes eller hushållets totala situation där också hänsyn till barnets behov och situation sker.

Riksnormen

Det ekonomiska stödet till försörjning är uppdelat i en för hela riket gällande riksnorm samt en del som avser rätt till ersättning för skäliga och faktiska kostnader för ett antal andra behovsposter, gemensamt benämns detta försörjningsstöd.

Riksnormen, som sedan 1998 årligen fastställs av regeringen, grundar sig på konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsundersökningar och delas upp på olika hushållstyper och åldersintervaller.

Enligt 4 kap 3 § socialtjänstlagen (SoL) ska riksnormen täcka hushållets normala kostnader för livsmedel, kläder och skor, fritid/lek, hygien, barn- och ungdomsförsäkring, förbrukningsvaror samt dagstidningar, telefon, mobilkostnader och TV-licens.

Därutöver lämnas i förekommande fall försörjningsstöd motsvarande skäliga faktiska kostnader för boende, hushållsel, hemförsäkring, arbetsresor och avgift till fackförening och erkänd arbetslöshetskassa. Om särskilda skäl finns kan försörjningsstöd justeras (ökas eller minskas) med skäligt belopp.

Ekonomiskt bistånd kan utgå även i andra fall än vad som omfattas av försörjningsstödet. Detta stöd ska ses som ett komplement till försörjningsstödet och kan exempelvis omfatta avgift för barnomsorg och

hemtjänst, läkarvård och medicin, tandvård, glasögon, spädbarnsutrustning, hemutrustning, begravningskostnader.

Basbelopp för 2018 är 45 500 kronor, vilket är en ökning med 700 kronor jämfört med 2017.

Socialstyrelsen har genom SOSFS (socialstyrelsens författningssamling) 2003:5 – allmänna råd, lämnat rekommendation om hur socialtjänstlagens bestämmelser om försörjningsstöd bör tillämpas.

Kommunstyrelsens riktlinjer för ekonomiskt bistånd grundar sig på socialtjänstlagen, socialtjänstförordningen, Socialstyrelsens allmänna råd om försörjningsstöd; grundförfattningar och ändringsförfattningar, Socialstyrelsens rapport 2003 "Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd", Socialstyrelsens publikation 2013 "Ekonomiskt bistånd – handbok för socialtjänsten", samt Socialstyrelsens publikation 2015 "Handläggning och dokumentation".

ALLMÄNNA REGLER

Barnrättsperspektivet

Två av barnkonventionens huvudprinciper, principen om barnets bästa och barnets rätt att få uttrycka sina åsikter och få sin åsikt beaktad i förhållande till sin ålder och mognad, finns införda i gällande socialtjänstlag, 1 kap 2 § SoL respektive 3 kap 5 § SoL.

Regeringen har i prop. 1996/97:124 – ändring i socialtjänstlagen, pekat på behovet av att även barnens situation bör uppmärksammas när föräldrar vänder sig till socialtjänsten med en ansökan om ekonomiskt eller annat bistånd till familjen. Regeringen har i samma proposition angett att även om barnets bästa inte alltid är avgörande för vilket beslut som fattas, ska det alltid beaktas, utredas och redovisas.

Kommunens riktlinjer för försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd tar hänsyn och lämnar utrymme för bedömningar med barnrättsperspektivet i fokus t.ex.

- i samband med en ny ansökan uppmärksammas barnet/barnens situation genom en särskild dokumentation och redogörelse
- då barnsamtal genomförs ska dessa dokumenteras
- hemmaboende barn och skolungdomars inkomst av arbete beaktas först vid årsinkomst som överstiger 2017 års basbelopp
- handläggarnas delegation gör det möjligt att, efter individuell prövning, bevilja familjen eller barnet ekonomiskt bistånd utöver norm och riktlinjer
- barn och ungdomars behov beaktas särskilt då det gäller boende, umgänge med förälder, hälsa och fritidsaktiviteter
- personalen ges genom kompetenshöjning möjlighet att arbeta utifrån ett barnrättsperspektiv
- föräldrar till barn och ungdomar i ålder 0-19 år är prioriterade och erbjuds stöd och aktivitet. Syftet är att underlätta etablering eller

- återetablering på arbetsmarknaden, egen försörjning och förbättrade levnadsvillkor för barn och ungdomar
- inkomst från feriepraktik anordnad via kommunen medräknas inte som inkomst. Detta gäller även för de ungdomar som deltar och avslutat gymnasieskolans tredje läsår

Brottsoffer

I 5 kap 11 § SoL finns en bestämmelse om socialtjänstens stöd till brottsoffer. Bestämmelsen gäller för alla brottsoffer och deras anhöriga, även om personer som utsatts för våld i hemmet särskilt bör uppmärksammas. Till gruppen anhöriga räknas givetvis eventuella barn.

Personer som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp kan ha upprepat behov av akut bistånd från socialtjänsten. Ofta är en del av behovet ekonomiskt och kan gälla t.ex. oplanerade och brådskande utgifter för vardagliga behov. Att en person är misshandlad behöver inte automatiskt betyda att den vanliga biståndsprövningen sätts ur spel. Hur kommunen ska hantera detta måste bedömas från fall till fall men styrs övergripande av riktlinjer och rutiner.

Det kan finnas skäl att beräkna kostnader till en högre nivå än riksnormen t.ex. om den enskilde har tillfälligt höga kostnader för livsmedel, kläder och skor som beror på att hen varit utsatt för brott liksom ett behov att omgående flytta till en annan bostad.

Barn som bevittnat våld ska särskilt uppmärksammas och anmälan ska ske till socialförvaltningen.

Kvalitet

I 3 kap 3 § SoL framgår att insatserna ska vara av god kvalitet och utföras av personal med lämplig utbildning och erfarenhet samt att kommunen har en skyldighet att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten.

Kvalitet inom området försörjningsstöd innebär t.ex.

- att barnrättsperspektivet särskilt beaktas
- att den enskilde anser sig bli bemött med respekt
- att den enskilde får och anser sig få tillräcklig information och rättssäkerhet garanteras
- att den enskilde anser att insatserna utformas efter hens behov och så långt som möjligt i samråd
- att insatserna utformas så att de inriktas på att frigöra och utveckla den enskildes egna resurser

Kommunens kvalitetsarbete inom området försörjningsstöd upprätthålls och följs upp b.l.a genom regelbundna kund- och medarbetarenkäter. Kompetensutveckling inom området genomförs regelbundet.

Rättssäkerhet upprätthålls genom den enskildes samtycke och delaktighet, information, dokumentation, kommunikering och sekretess.

Kommunens yttersta ansvar och bosättningskommunens ansvar

Vistelsekommunens yttersta ansvar regleras i 2a kap 2 § SoL och innebär att den enskilde ska kunna garanteras omedelbar hjälp där hen befinner sig när behovet inträder. Ansvaret är begränsat till akuta situationer till dess det är klart att bosättningskommunen övertar ansvaret.

Med akuta situationer avses situationer som uppstår oväntat och oförutsett.

Bosättningskommun är vanligtvis detsamma som folkbokföringskommun.

Folkbokföringskommunen ansvarar för samtliga stöd- och hjälpinsatser enligt SoL under kriminalvård i anstalt eller vård på sjukhus samt inför avslutning av sådan vård. Folkbokföringskommunen ansvarar också för alla stöd- och hjälpinsatser som den enskilde kan ha behov av även vid vistelse i annan kommun.

Rätt till försörjningsstöd kopplat till en aktivitet

Västerviks kommun arbetar med ett särskilt fokus och insatser inom området sysselsättning och aktiviteter. Rätten till försörjningsstöd kombineras med kompetenshöjande insats jml. 4:1 och 4:4 §§ SoL, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Samråd sker med andra berörda myndigheter, framförallt Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och andra rehabiliteringsaktörer.

Målsättningen är att förbättra den enskildes förutsättningar att komma in på den reguljära arbetsmarknaden eller en utbildning.

Aktiviteter och stöd prioriteras i följande ordning:

1. unga mellan 18-24 år
2. föräldrar till barn mellan 0-19 år
3. övriga vuxna i ålder 25 – 64 år

För vuxenstuderande kombineras försörjningsstöd med praktik under sommarferier, om den sökande saknar feriearbete.

Med aktivitet och sysselsättning menas aktiviteter inom kommunens egna verksamheter eller annan kompetenshöjande insats och praktik både inom offentlig verksamhet och inom näringslivet.

Enligt 4 kap 4 § SoL får nämnden begära att den som beviljas försörjningsstöd under viss tid ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande insats.

Avstår den enskilde, utan godtagbart skäl, kan försörjningsstöd enligt 4 kap 5 § SoL nedsättas eller avslås.

Inkomst- och beräkningsperiod

Hänsyn bör tas till hushållets samtliga faktiska inkomster då nettobehovet av försörjningsstöd räknas fram.

I samband med en ny ansökan om ekonomiskt bistånd, bör som regel utredningen grundas på de inkomster hushållet haft kalendermånaden före den månad som beräkningen avser. Inkomster som hushållet tidigare haft bör vanligtvis inte påverka försörjningsstödet storlek, om inte inkomsterna varit mycket höga eller varit avsedda för en viss längre tidsperiod.

Följande nettoinkomster skall avräknas från gällande norm:

- inkomst av arbete
- arvoden
- sjukpenning och sjukpenning i särskilda fall inkl. retroaktiv ersättning
- pension
- sjukersättning
- aktivitetsersättning
- försäkringsförmån
- arbetslöshetsersättning
- livräntor
- ersättning vid arbetsmarknadsåtgärder
- utbildningsstöd
- studiemedel
- studiebidrag
- etableringsstöd; etableringsersättning, etableringstillägg, bostadsersättning
- föräldrapenning, även garantibelopp
- barnbidrag, flerbarnstillägg
- underhållsstöd
- bostadsbidrag
- överskjutande skatt
- vårbidrag, den del som beskattas
- anhörigersättning
- handikappersättning exkl. merkostnader
- assistansersättning, den del som beskattas
- ersättning genom arbetsmarknadsförsäkring ex AMF, TFA
- övriga inkomster ex arv och vinster
- stipendier – beroende av dess ändamål
- fonder - beroende av dess ändamål
- försäkringsersättning och ekonomiskt skadestånd avseende inkomstförlust
- ideella skadestånd (se sidan 13)
- ersättning till steriliserade i vissa fall, överstigande 175.000 kr
- socialförsäkringsförmån m.m. för neurosedynskadade, överstigande 500.000 kronor
- ersättning pga. övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall, överstigande 250.000 kronor
- övriga kontoinsättningar

Inkomster som inte ska medföra något avdrag från gällande norm:

- ersättning för merkostnad till följd av funktionshinder
- vårdbidrag, den del som inte beskattas
- behovs- och inkomstprövat tillägg inom studiebidragsformen för ungdomar boende i föräldrahemmet
- överskjutande skatt som omhändertagits av kronofogdemyndigheten
- omkostnadsersättning
- försäkringsersättning och skadestånd för ekonomisk förlust (dock inte inkomstförlust).
- ersättning till steriliserade i vissa fall, upp till 175.000 kronor
- socialförsäkringsförmån m.m. för neurosedynskadade, upp till 500.000 kronor
- ersättning pga. övergrepp eller försummelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall, upp till 250.000 kronor
- 25 % av nettoinkomst vid anställning och beslut om jobbstimulans (se sidan 8)

Jobbstimulans

I regel beaktas all inkomst vid prövningen av ekonomiskt bistånd men jobbstimulansen innebär att det ska göras undantag från denna princip. Jobbstimulans gäller för alla som fått försörjningsstöd under minst sex månader och får eller har arbete. Den är utformad som en särskild beräkningsregel som innebär att 25 % av nettoinkomst av anställning under vissa förhållanden inte ska beaktas vid prövningen av ekonomiskt bistånd. Beslutet gäller under 24 månader, därefter måste kriterierna uppfyllas på nytt.

Kvarboende vuxet barn med inkomst

Kvarboende vuxna barn mellan 18 t.o.m. 24 år med inkomst ska betala sin andel av hyra och gemensamma hushållskostnader i övrigt. Återstoden av den unges inkomst ska inte verka reducerande på normbeloppet för övriga familjemedlemmar.

Hemmaboende studerande ungdomars inkomst av feriearbete reducerar inte föräldrarnas rätt till försörjningsstöd. Detta avser ungdomar upp till och med gymnasiestudier i kombination med att föräldrarna fortfarande är försörjningsskyldiga.

För studerande ungdomar i eget boende och med eget hushåll medräknas ferieinkomst i sin helhet vid bedömning om rätt till försörjningsstöd.

Kvarboende vuxet barn utan inkomst

Kvarboende vuxet barn mellan 18 t.o.m. 24 år som är arbetslösa och saknar inkomst beviljas riksnorm motsvarande personliga kostnader för ensamstående samt sin del av familjens gemensamma kostnader.

Vid ansökan om försörjningsstöd till bostadskostnad ska familjen redovisa de merkostnader för det ordinarie boendet som uppstått i och med att den unge bor i föräldrahemmet t.ex. bostadsbidrag som minskat eller helt

upphört eller det vuxna barnet tidigare betalat hemma och inte har rätt till studiestöd eller förlängt barnbidrag. Vid dessa omständigheter kan bistånd till bostadskostnader beviljas grundat på beräkning av enheter enligt Socialstyrelsens mall för inneboende.

Sammanboende och gemensamt hushåll

Vuxna som bor tillsammans i samma hushåll beräknas leva billigare än två personer med skilda hushåll.

Makar/registrerade partners och sammanboende som lever under äktenskapsliknande förhållande är försörjningsskyldiga gentemot varandra och deras inkomster ska räknas som gemensamma.

Beräkning för två eller flera vuxna som enbart delar bostad ska ske enligt norm för personliga kostnader ensamstående och den egna andelen av gemensamma kostnader.

Barn och ungdomar räknas som medlemmar i hushållet, både där de stadigvarande bor och där de vistas under umgängestid. Kostnaderna beräknas efter det antal dagar barnet eller den unge vistas hos respektive förälder. Undertecknat umgängesintyg från vårdnadshavaren ska bifogas ansökan.

Arbetsökande

I första hand ska utredas om sökanden är berättigad till ersättning från arbetslöshetskassa.

För rätt till försörjningsstöd ska den enskilde:

- vara aktivt arbetsökande och vara villig att ta ett anvisat arbete vilket även inkluderar arbetsmarknadspolitiska åtgärder som t.ex. olika former av arbetspraktik, arbetsmarknadsutbildning, arbetshabiliterande åtgärder, arbetsökarverksamhet och grundutbildning i svenska samt andra delar av särskilda introduktionsprogram för invandrare
- på tillfredsställande sätt styrka att hen står till arbetsmarknadens förfogande
- var och en ska efter sin förmåga göra vad hen kan för att bli självförsörjande
- personer under 65 år med behov av kompetenshöjande insatser, som beviljas försörjningsstöd kan anvisas plats i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet (villkorat bistånd 4 kap 4 och 6 §§ SoL)

Om den enskilde avvisat erbjudet lämpligt arbete, kompetenshöjande åtgärd eller sagt upp sin anställning och godtagbara skäl saknas, kan ansökan om försörjningsstöd enligt riksnorm avslås och rätt till bistånd föreligger inte under motsvarande tid avstängning från arbetslöshetskassa råder eller kunnat råda.

Kommunens ansvar jml. 2 kap 2 § SoL ska uppmärksammas.

Företagare

Principen är att försörjningsstöd inte bör utgå till finansiering av affärsverksamhet eller till att reglera skulder som uppkommit i sådan verksamhet.

Enligt kommunallagen får individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare lämnas endast om det finns synnerliga skäl.

Driver företagaren en verksamhet som inte lönar sig och ansöker om försörjningsstöd, bedöms företaget i de flesta fall som en realiserbar tillgång.

Försörjningsstöd kan utgå för tid som beräknas som skäligt rådrum; högst under en månad. Finns behov av ytterligare rådrum, ska detta avgöras av Utskottet för folkhälsa och samhällsskydd (UFOS).

Starta eget företag

Försörjningsstöd kan beviljas under maximalt sex månader i kombination med arbetsförmedlingens ersättning "stöd till start av näringsverksamhet", om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Studerande

Vuxenstuderandes försörjning bör som regel kunna tillgodoses genom studiestödsformerna.

Endast i undantagsfall kan försörjningsstöd beviljas:

- om den studerande aktivt sökt feriearbete
- vid feriearbete i väntan på första löneutbetalning eller förskott på lön
- i akuta nödsituationer även under pågående termin
- i samband med grundläggande svenskundervisning för invandrare och behovet inte kan tillgodoses genom deltidsarbete
- i samband med svenskundervisning för invandrare, studier grundskola eller gymnasienivå

Studiestödet beräknas täcka den studerandes kostnader under den tidsperiod som angivits av utbetalaren. Studiemedlen är alltså anpassade till terminens längd vilket innebär att den sökande kan ha rätt till försörjningsstöd fr.o.m. dagen efter terminens slut under förutsättning att hen i övrigt uppfyller kraven för försörjningsstöd.

Personer som vistas i Sverige på EG-rättslig grund

Fri rörlighet inom EU gäller för personer som arbetar, studerar eller på annat sätt klarar sin egen försörjning. I vissa fall gäller även fri rörlighet för personer som söker arbete och för deras familjer. För den som inte har sin sysselsättning/försörjning ordnad krävs uppehållsrätt efter tre månaders vistelse i Sverige (se Skatteverket "Upphållsrätt").

Saknas uppehållsrätt begränsas rätten till försörjningsstöd till akuta situationer som inte kunnat eller kan tillgodoses på annat sätt.

Utländsk medborgare som vistas i Sverige

Utländsk medborgare med uppehållstillstånd som är bosatt i landet har rätt till bistånd jml. 4:1 § SoL och på samma grunder som svenska medborgare.

Utländsk medborgare som saknar giltigt uppehållstillstånd har i regel inte rätt till bistånd jml. 4:1 § SoL. Personer som är asylsökande eller vars asylansökan avslagits omfattas av Migrationsverkets stöd.

Kommunens ansvar jml. 2 kap 2 § SoL ska uppmärksammas.

Återkrav av ekonomiskt bistånd

Återkrav av försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL får ske när bistånd beviljats

- som förskott på social förmån
- till den som är indragen i arbetskonflikt
- till den som pga. förhållande hen inte kan råda över hindras från att förfoga över sina inkomster och tillgångar
- pga. oriktiga uppgifter eller underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd utgått obehörigt eller med för högt belopp

Ekonomiskt bistånd mot återkrav kan utöver ovan nämnda situationer beviljas jml 4 kap 2 § SoL under förutsättning att det har lämnats med villkor om återbetalning och genom skriftligt beslut. Den enskilde ska vara medveten om att bistånd har beviljats med återbetalningskyldighet och undertecknat återbetalningsförbindelse till Västerviks kommun.

Återkrav med återbetalningsplan måste ske i samråd med den enskilde.

Fullföljs inte återbetalning kan Kommunstyrelsen jml 9 kap 3 § SoL föra ersättningstalan hos Förvaltningsrätten.

En fordran kan jml 9 kap 4 § SoL efter särskild prövning helt eller delvis efterges.

Kvarskatt och överskjutande skatt

Överskjutande skatt medräknas som inkomst förutom utbetalning som via införsel skett till kronofogdemyndigheten.

Vid kvarskatt uppmanas den enskilde att hos Skatteverket ansöka om uppskov med betalningen alternativt avbetalningsplan.

Underhållsstödskyldighet

I första hand ska det prövas om underhållsstödet kan minskas.

Underhållsstödet ska aldrig vara så stort att den bidragsskyldige genom att betala detta blir i behov av försörjningsstöd.

Ekonomiskt bistånd bör därför endast undantagsvis utbetalas för att täcka den enskildes kostnader för underhållsstöd.

Minskar den bidragsskyldiges förmåga att betala bör ansökan om anstånd ske. Försäkringskassan kan helt eller delvis bevilja anstånd. Dessutom kan den enskildes skulder för underhållsstöd helt eller delvis avskrivas av Försäkringskassan.

Ideella skadestånd

Skadeståndsrätten skiljer mellan ekonomiskt och ideellt skadestånd. Ekonomiskt skadestånd är till för att kompensera ekonomiska förluster medan det ideella skadeståndet avser att ersätta bl.a. fysiskt och psykiskt lidande vid personskador och kränkning av den personliga integriteten.

Utskottet för folkhälsa och samhällsskydd (UFOS) beslutar i ärenden som rör behov av försörjningsstöd kopplat till ekonomisk tillgång i form av ideellt skadestånd.

TILLGÅNGAR

Vid bedömning av om den enskilde kan tillgodose sitt behov genom egna tillgångar istället för försörjningsstöd bör endast sådana tillgångar beaktas som den enskilde faktiskt kan förfoga över eller få tillgång till.

- vuxna

Kontanter, banktillgodohavanden eller lätt realiserbara tillgångar (t.ex. aktier och obligationer) ska i första hand användas för den enskildes försörjning och livsföring i övrigt.

En pensionsförsäkring som inte kan återköpas ska inte påverka rätten till försörjningsstöd.

En konsekvens av riksnormen är att den enskilde bör kunna spara pengar varje månad. De kan även finnas andra situationer där mindre banktillgodohavande ska borträknas som t.ex. boendekostnader.

- för barn och ungdomar

Barn är aldrig försörjningsskyldiga gentemot sina föräldrar. Däremot kan förekomsten av tillgångar hos barn beaktas när det gäller barnets del av försörjningsstödet eller en ansökan om ekonomiskt bistånd som avser barnet.

Barn och ungdomar kan, så länge föräldrars försörjningsansvar råder, ha ett sparbelopp med maximalt 15 % av 2018 års basbelopp utan att detta ska läggas till grund för bedömning av behovet för en i övrigt biståndsberättigad familj. Överstiger sparmedel detta belopp ska den överskjutande delen endast beräknas för uppehälle till det barn eller den ungdom det berör dvs. inte till den övriga familjens kostnader.

Underårigs tillgångar som föräldrar inte kan förfoga över bör inte påverka en förälders rätt till försörjningsstöd. Detta gäller t.ex. bankmedel som står under överförmyndarens kontroll, om överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag.

Barn eller ungdomars arbetsinkomst eller inkomst från barnpension kan inte användas till föräldrar eller syskons försörjning utan endast till levnadsomkostnader för den inkomsten avser.

- **innehav av fordon**

Innehav av personbil räknas inte som en tillgång då den enskilde behöver bil

- i sitt arbete
- för att ta sig till sin dagliga sysselsättning och allmänna kommunikationsmedel saknas
- för att skjutsa barnet eller barnen till förskoleverksamhet och/eller fritidsaktivitet
- av medicinska skäl
- för resor i samband med umgänge mellan föräldrar och barn där allmänna kommunikationer saknas

Föreligger ovan särskilda skäl kan bilinnehav godtas upp till ett värde motsvarande basbeloppet för 2018.

- **innehav av fastighet eller bostadsrätt**

Vid tillgångar i form av fastighet eller bostadsrätt ska särskild prövning ske utifrån marknadsvärde och taxeringsvärde samt att en försäljning ger ett intäktsöverskott och en ny bostad kan ordnas.

Tillgången kan påverka rätten till försörjningsstöd men en individuell bedömning ska alltid ske.

I det fall fastighet eller bostadsrätt ska avyttras lämnas skäligt rådrom med upp till sex månader vid egen fastighet och upp till tre månader vid bostadsrätt.

Fast egendom som inte kan överlåtas på grund av en bestämmelse i ett gåvobrev eller testamente påverkar inte rätt till försörjningsstöd.

Om behov av ekonomiskt bistånd bedöms bli kortvarigt, dvs. upp till tre månader, kan det vara olämpligt att betrakta bostaden som en realiserbar tillgång.

- **innehav av andra lätt realiserbara tillgångar**

Bedöms behovet av ekonomiskt bistånd överstiga tre sammanhängande månader eller om det finns andra skäl, bör även möjligheten att realisera andra tillgångar som t.ex. fritidsfastighet, värdefull konst och antikviteter påverka bedömningen av rätt till bistånd. Kapitalvaror som t.ex. TV, dator, musikanläggning m.m. bör i regel inte påverka bedömningen om varornas värde är skäligt.

Vid en försäljning bör den enskilde kunna använda intäkten till ev. bundna lån, utan att det påverkar rätten till bistånd.

Försörjningsstöd och livsföring i övrigt

Försörjningsstöd		Livsföring i övrigt	Villkorat bistånd
Riksnorm (schabloniserad del) livsmedel kläder, skor fritid/lek hygien barn- och ungdomsförsäkring förbrukningsartiklar dagstidning telefon (inkl. mobil) TV-licens	Faktisk del – individuellt behovsprövad bostadskostnad hushållsel hemförsäkring resor avgift till fackförening och arbetslöshetskassa	barns hälsa läkarvård och medicin tandvård glasögon hemutrustning spädbarnutrustning umgänge med barn avgift för barnomsorg avgift för äldreomsorg avgift för handikappomsorg fickpengar kosttillägg flyttkostnad skulder begravningskostnad gravsten	Ersättning vid praktik eller kompetenshöjande verksamhet
4 kap 1 § SoL	4 kap 1 § SoL	4 kap 1 § SoL	4 kap 4 § SoL 4 kap 6 § SoL

1. FÖRSÖRJNINGSSTÖD - RIKSNORM, 4 KAP 1 § SoL

I riksnormen ingår utgiftsposterna livsmedel, kläder och skor, fritid/lek, barn- och ungdomsförsäkring, förbrukningsvaror, hygien, dagstidningar, telefon och TV-licens m.m.

Utgiftsposten livsmedel för barn upp till ett år är beräknad utan kostnad för lunch under sju dagar per vecka.

För barn och ungdomar mellan ett och 18 år samt ungdomar mellan 19 och 20 år som studerar på gymnasiet, är beloppet baserat på en under året genomsnittlig kostnad med hänsyn till kombinationen fri förskole- eller skollunch och egen kostnad för lunch i samband med skollov.

För vuxna är beloppet baserat på att all mat tillreds hemma.

Särskilda skäl att beräkna kostnaderna till en högre nivå:

- om den enskilde på grund av funktionshinder eller andra skäl har svårigheter att upprätthålla kontakten med andra människor eller delta i samhällslivet och därför har extra utgifter, t.ex. telefon och tidningar eller fritidsaktiviteter, som inte täcks av annat stöd
- om det är en förutsättning för att barn ska kunna delta i fritidsaktiviteter
- om det är en förutsättning för att en förälder ska kunna ha umgänge eller kontakt med sitt barn i en rimlig omfattning och därför har extra utgifter för t.ex. lek, fritid samt telefon
- om den enskilde har tillfälligt höga kostnader, t.ex. för livsmedel, kläder och skor som beror på att hen varit utsatt för brott,

- vid hemlöshet, dvs. en person som saknar egen eller hyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållande eller andrahandsboende samt är hänvisad till tillfälliga boendialternativ,
- då andra särskilda skäl föreligger

Särskilda skäl att beräkna kostnaderna till en lägre nivå:

- om den enskilde hamnat i en akut nödsituation och behöver tillfälligt ekonomiskt bistånd,
- om den enskilde har för avsikt att vistas endast en kortare tid i kommunen,
- om den enskilde inte har vissa kostnader för poster som ingår i riksnormen eller om dessa är lägre än riksnormen, t.ex. under vistelse i heldygnsvård

2. FÖRSÖRJNINGSSTÖD - FAKTISK DEL, 4 kap 1 § SoL

2.1 Boende

Försörjningsstöd utgår till verkliga nettobostadskostnader. Beloppen ska bedömas vara skäliga och i den aktuella situationen det billigaste alternativet. Hänsyn till barnrättsperspektivet ska ske.

Vid ett kortvarigt behov av försörjningsstöd dvs. maximalt tre månader, kan den faktiska boendekostnaden betraktas som skälig. Om behovet av stöd bedöms bli långvarigt prövas om den enskildes faktiska boendekostnad är skälig. Om så inte är fallet godtas den faktiska kostnaden under tiden för skäligt rådrum, dvs. upp till fyra månader från det att den enskilde informerats om förhållandet.

Vägledande normer för bostadskostnader är baserade på lokala hyresnivåer för 2018 och kan komma att korrigeras under året. Beloppen skall jämföras med bostadskostnader inkl. uppvärmningskostnad och före ev. bostadsbidrag.

Bostadskostnad	högsta godtagbara boendekostnad per månad
1-2 unga vuxna (18-24 år)	3 800 kronor
1 vuxen	4 900 kronor
2 vuxna	5 950 kronor
1-2 vuxna + 1 barn	5 950 kronor
1-2 vuxna + 2 barn	7 000 kronor
1-2 vuxna + 3 och flera barn	8 300 kronor

Ett och två umgängesbarn räknas som ett barn medan tre och fyra umgängesbarn räknas som två barn i hushållet osv.

Vid bedömning av vad som är skälig boendekostnad ska hänsyn tas till barns behov av utrymme, även hos umgängesföräldern. Om boendekostnaden inte kan anses skälig och flyttning till billigare bostad

vore rimlig ska konsekvenserna för barnet bedömas och ingå i beslutsunderlaget.

Då socialtjänsten förmedlat serviceboende till enskild godkänns den faktiska boendekostnaden.

Innehav av egen fastighet kan innebära att vederbörande har ett betydande kapital som är låst. Motsvarande kapital på bank skulle innebära avslag på ansökan om försörjningsstöd. Det kan ändå vara motiverat att bevilja försörjningsstöd. Boendekostnaden beräknas då efter ränteutgifter (amortering medräknas inte) och nödvändiga driftskostnader. Eventuell rätt till skattejämkning ska beaktas. (Se "Tillgångar").

Ekonomiskt bistånd kan, om särskilda skäl föreligger, utgå till dubbel bostadskostnad.

Om den enskilde har önskemål att flytta till en dyrare bostad, bör ekonomiskt bistånd beräknas på den nya boendekostnaden under förutsättning att flyttningen är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå. Det kan t.ex. gälla

- om det finns medicinska eller starka sociala skäl som styrker behovet av flyttning
- om det finns svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmar t.ex. mellan förälder respektive styvförälder och ett vuxet barn eller mellan makar eller sammanboende
- om bostadens storlek inte är skälig avseende fysisk miljö eller utrustning
- om ett vuxet barn genom att bo i föräldrahemmet förhindras att leva ett normalt vuxenliv och bli självständig
- om den enskilde varit utsatt för brott och till följd av detta måste flytta
- vid trångboddhet

För att ett hushåll inte ska anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet, bör barn emellertid inte behöva dela sovrum. Bostadskostnad för vuxna som inte är sambo bör beräknas utifrån enskilda sovrum.

2.1.1 Boende för unga vuxna

Unga som vill flytta hemifrån har bara ansetts ha rätt till bistånd till boendekostnad i undantagsfall. Utgångspunkten i sådana fall är att det finns starka sociala skäl till flyttningen.

Under 1990-talet har Regeringsrätten i ett flertal domar bedömt att unga vuxna är tillförsäkrade en skälig levnadsnivå genom att de får bo kvar i sina föräldrahem. Endast i de fall ett fortsatt kvarboende i föräldrahemmet bedömts medföra oskäliga sociala konsekvenser har Regeringsrätten ansett att bistånd ska beviljas för eget boende.

Om den unge vid ansökningstillfället innehaft egen bostad som hen genom egna inkomster finansierat under minst sex månader, kan bistånd till boendekostnaden beviljas.

2.2 Hushållsel

Försörjningsstöd utgår till skäliga kostnader för hushållsel. Är bostaden eluppvärmd ska hänsyn till detta ske vid beräkning av bostadskostnad. Den enskilde uppmanas att välja avtalspris.

2.3 Hemförsäkring

Den enskildes faktiska kostnad för bashemförsäkring ska godtas, om kostnaden är skälig. Den enskilde uppmanas att teckna bashemförsäkring om sådan saknas. Den enskilde rekommenderas att betala försäkringen månadsvis.

2.4 Arbetsresor

Inom staden uppmanas den enskilde att i första hand använda cykel. Vid beräkning av skäliga kostnader för arbetsresor beaktas i första hand månadskostnaden för lokala resor med allmänna kommunikationer.

Om den enskilde behöver personbil för sin dagliga sysselsättning godtas en summa som inkluderar samtliga kostnader för bil motsvarande Skatteverkets regelverk för reseavdrag.

Eventuell rätt till skattejämkning för arbetsresor ska beaktas. I begreppet arbetsresor ska även ses resbehov för att aktivt kunna söka arbete eller delta i aktiva åtgärder som kommunen eller Arbetsförmedlingen anordnar.

Behov av bil kan t.ex. finnas om

- allmänna kommunikationer saknas
- turtätheten är starkt begränsad
- den enskilde lider av sjukdom eller har funktionshinder

Vid beräkning av skäliga kostnader för resor med färdtjänst beaktas färdtjänstavgiften.

2.5 Avgift till arbetslöshetskassa

Ekonomiskt bistånd till arbetslöshetskassa och/eller fackföreningsavgift kan utgå med det belopp som gäller för den organisation den enskilde tillhör. I det fall det är möjligt att få helt eller delvis reducerad avgift ska detta beaktas. Den enskilde uppmanas att ansöka om medlemskap i A-kassa då detta är ett led för att korta vägen mot självförsörjning.

3. LIVSFÖRING I ÖVRIGT, 4 kap 1 § SoL

3.1 Barns hälsa

Ekonomiskt bistånd för merkostnader, som inte täcks av socialförsäkringssystemen, kan vara aktuellt för barn med olika funktionshinder, Det kan t.ex. röra sig om speciella krav på bostad, bil, kläder, skor, mat, lek- och fritidshjälpmedel.

3.2 Läkarvård och medicin

Ekonomiskt bistånd utgår till skäligen kostnader för hälso- och sjukvård som är medicinskt påkallad och upp till nivån för högkostnadsskyddet. Ekonomiskt bistånd omfattar även skäligen kostnader för bland annat

- hjälpmedel och förbrukningsmaterial som utfärdats av behörig hälso- och sjukvårdspersonal
- resor som är nödvändiga för att vården ska kunna genomföras
- resor som är nödvändiga för att hämta ut förskrivna läkemedel hjälpmedel och förbrukningsmaterial
- sjukvårdsresor
- preventivmedel
- prostataundersökning
- avlusningsmedel

3.3 Tandvård

Ekonomiskt bistånd utgår till kostnader för akut tandvård om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Kostnader för nödvändig tandvård kan beviljas efter särskild prövning och tandläkaren eller konsulttandläkares bedömning. En förutsättning är långvarigt behov av försörjningsstöd förelegat om minst 12 månader.

Ekonomiskt bistånd till återkommande undersökning kan beviljas med en regelbundenhet om två år.

3.4 Glasögon

Ekonomiskt bistånd till glasögon beviljas till lägsta "paketpris" eller vid olycksfall till avgift för försäkringens självrisk.

Föreligger särskilda skäl, som är styrkta av läkare, kan ekonomiskt bistånd utgå till t.ex. färgat glas eller linser.

3.5 Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd till den hemutrustning som behövs för att ett hem ska kunna fungera kan beviljas efter individuell prövning.

Det finns ingen allmän rätt att få ekonomiskt bistånd till utrustning av bostaden, därför får de flesta klara av situationen som människor i allmänhet gör, det vill säga genom planering, sparande, lån och gåvor

från sitt sociala nätverk. Det gäller särskilt för unga personer som flyttar hemifrån och som har kunnat planera för sin flyttning till eget boende.

Hemutrustning vid bosättning:

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till nödvändig hemutrustning vid bosättning om det finns särskilda skäl t.ex.

- bostaden är ett led i rehabilitering
- den enskilde saknar möjligheter att förbättra sin ekonomi
- den enskilde endast kan förbättra sin ekonomi på mycket lång sikt
- den enskilde har varit utsatt för brott och omgående behöver flytta till annan bostad.

3.6 Spädbarnsutrustning

Efter individuell prövning kan ekonomiskt bistånd till spädbarnsutrustning vid första barnet beviljas, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Därefter förutsätts att man, så långt som möjligt, återanvänder kläder och utrustning mellan syskon om ålderskillnaden inte är för stor.

3.7 Umgängesbarn

Ekonomiskt bistånd kan utgå till barnets uppehälle och resekostnader för utövande av umgängesrätt med barn som inte stadigvarande bor tillsammans med båda föräldrarna. Båda föräldrarna har ansvar för att umgänge och resor kommer till stånd. Ett intyg som undertecknats av vårdnadshavaren eller annan som kan styrka uppgifterna ska redovisas.

Föräldern som inte varaktigt bor tillsammans med barnet, har det primära ansvaret för resor i samband med umgänge men den förälder som barnet bor med ska vara med och dela på kostnaderna efter vad som är skäligt med hänsyn till ekonomisk förmåga och övriga omständigheter. Kostnad för resor i samband med umgänge med barn godtas motsvarande billigaste färdssätt alternativt med milersättning för personbil då detta är nödvändigt. Milersättningen följer Skatteverkets regelverk.

3.8 Avgift för barnomsorg

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till kostnader för barnomsorg. Om kommunal barnomsorg inte kan komma ifråga kan bistånd beviljas till privat barnomsorg med belopp som anses skäligt. Kommunen tillämpar maxtaxa för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg vilket bl.a. innebär att ingen avgift debiteras om inkomst helt saknas, undantaget fritidsklubb för barn fr.o.m. årskurs 4.

3.10 Avgift för äldre- och handikappomsorg

Ekonomiskt bistånd kan utgå till avgift för äldre- och handikappomsorg och medräknas som en utgift i utredningen, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt t.ex. genom avgiftsreducering.

3.11 Fickpengar

I samband med vuxna personers vistelse på utrednings-, behandlingshem eller sjukhus kan ekonomiskt bistånd beviljas i form av fickpengar.

Biståndet prövas individuellt men kan omfatta delar ur riksnormen som kläder, fritid, hygien, telefon, medicin, läkarvård osv.

3.12 Kosttillägg

3.12.1 Medicinska skäl

Efter intyg från läkare eller dietist som styrker behovet av merkostnader för livsmedel pga. medicinska skäl kan ekonomiskt bistånd beviljas motsvarande merkostnad jämfört med riksnorm, t.ex. vid födoämnesallergier.

3.12.2 Barn och ungdomar utanför barnomsorg/skola

Norm för livsmedelskostnad bygger på att barn i åldern 1-20 år inom barnomsorg och skola serveras kostnadsfri lunch fem dagar per vecka. Om så inte är fallet sker tillägg för lunchkostnad.

3.13 Flyttkostnad

Ekonomiskt bistånd kan utgå till flyttkostnad, om flyttningen är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå och kan omfatta

- hyra av bil, inklusive försäkring
- bensinkostnad
- flytt av telefonabonnemang

Föreligger särskilda skäl kan ekonomiskt bistånd utgå till kostnader för anlåtande av flyttfirma enligt kommunens avtal. Ekonomiskt bistånd utgår inte till kostnad för adressändring.

3.14 Skulder

Ekonomiskt bistånd beviljas som regel inte till skulder, endast om det är enda möjligheten för den enskilde att uppnå en skälig levnadsnivå. Individuell prövning ska ske och bistånd kan beviljas när risk för allvarliga konsekvenser för den enskilde föreligger om skulden inte betalas. Det kan t.ex. gälla skulder för boendekostnad eller hushållsel.

3.15 Begravningskostnader

Då dödsboet saknar tillräckliga tillgångar kan ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för en värdig begravning beviljas.

Saknar dödsboet helt egna tillgångar och/eller försäkringar kan ekonomiskt bistånd beviljas med maximalt 50 % av 2018 års basbelopp. I utredningen medräknas kostnader för kista, annons, ev. kistdekoration, transporter, begravningsbyråns arvode och representationskostnader, gravsten eller inskription av gravsten.

Vid jordbegravning ingår även kostnad för bärare.

Vid kremering ingår kostnad för urna.

Avgift för transport från kommunens särskilda boenden medräknas enligt avtal.

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnad för tackannons, minnesalbum och anhörigas blommor.

Viss hänsyn bör ske till vad som är brukligt i den kulturkrets den avlidne tillhör. Merkostnader beviljas inte för transport eller begravning utomlands eller långa transporter inom Sverige.

4. VILLKORAT BISTÅND, 4 kap 4 och 6 §§

4.1 Praktik och kompetenshöjande insats

I samband med praktik och kompetenshöjande insatser kan försörjningsstöd beviljas enligt norm och riktlinjer.

Vid ogiltig frånvaro föreligger inte rätt till försörjningsstöd och avdrag sker enligt rutiner medan planerad och i förväg godkänd och anmäld frånvaro inte reducerar rätten till försörjningsstöd.

Efter individuell bedömning kan läkarintyg från första sjukdag begäras.

En deltagare i ett socialt kooperativt företag kan omfattas av bestämmelser jml. 4 kap 4 och 6 §§ SoL.